

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

BOSHLANG‘ICH TA’LIMDA O‘QUVCHILARNING YOZMA NUTQ KOMPETENSIYASINI OSHIRISHDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI VA SAMARASI

Bahromova Nafisa Shunqor qizi

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Ta’lim tarbiya nazariyasi va metodikasi 1-kurs magistranti

Ilmiy rahbar: Norqobilova Rayxona Davlatovna

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang‘ich ta’limda o‘quvchilarning yozma nutq kompetensiyasini oshirishda innovatsion pedagogik texnologiyalarning o‘rni va samarasi sun’iy intellekt bilan bog‘liq holda tahlil qilinadi. Yozma nutq kompetensiyasi o‘quvchining o‘z fikrini yozma shaklda aniq, izchil, savodli, mantiqli va maqsadga muvofiq ifodalash qobiliyatidir. Boshlang‘ich ta’lim bosqichida bu kompetensiyani shakllantirish keyingi o‘quv faoliyati, mustaqil fikrlash, matn yaratish, imlo savodxonligi va kommunikativ rivojlanish uchun muhim asos yaratadi. Maqolada interfaol metodlar, loyiha texnologiyasi, klaster, aqliy hujum, elektron portfolio, raqamli diktant, kreativ yozuv mashqlari va sun’iy intellekt asosidagi individual tavsiyalar yozma nutqni rivojlantirish vositasi sifatida tahlil qilinadi. Sun’iy intellekt o‘quvchining yozma ishini tahlil qilish, xatolarini aniqlash, mos mashqlar berish va o‘qituvchiga diagnostik ma’lumot taqdim etishda yordamchi vosita bo‘lishi mumkin. Biroq AI o‘quvchi o‘rniga matn yozmasligi, balki yozish jarayonini yo‘naltirishi kerak.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta’lim, yozma nutq, yozma nutq kompetensiyasi, innovatsion pedagogik texnologiyalar, sun’iy intellekt, interfaol metod, raqamli ta’lim, imlo savodxonligi, matn yaratish, elektron portfolio.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL
THE ROLE AND EFFECTIVENESS OF INNOVATIVE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN IMPROVING PUPILS’ WRITTEN SPEECH COMPETENCE IN PRIMARY EDUCATION

Bahromova Nafisa Shunqor qizi

Termiz University of Economics and Service

Master’s student of Theory and Methodology of Education and Upbringing, 1st year

Scientific supervisor: Norqobilova Rayxona Davlatovna

Abstract. This article analyzes the role and effectiveness of innovative pedagogical technologies in improving pupils’ written speech competence in primary education in connection with artificial intelligence. Written speech competence is the learner’s ability to express their thoughts in written form clearly, coherently, correctly, logically, and purposefully. At the primary education stage, the formation of this competence creates an important foundation for further learning activities, independent thinking, text creation, spelling literacy, and communicative development. The article examines interactive methods, project technology, clustering, brainstorming, electronic portfolio, digital dictation, creative writing exercises, and artificial intelligence-based individual recommendations as effective tools for developing written speech. Artificial intelligence can serve as an auxiliary tool in analyzing pupils’ written work, identifying errors, providing appropriate exercises, and presenting diagnostic information to the teacher. However, AI should not write texts instead of pupils; rather, it should guide and support the writing process.

Keywords: primary education, written speech, written speech competence, innovative pedagogical technologies, artificial intelligence, interactive method, digital education, spelling literacy, text creation, electronic portfolio.

**РОЛЬ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИННОВАЦИОННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ
ТЕХНОЛОГИЙ В ПОВЫШЕНИИ КОМПЕТЕНЦИИ ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ
УЧАЩИХСЯ В НАЧАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ**

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” **XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL**

Бахромова Нафиса Шункор кизи

Термезский университет экономики и сервиса

магистрант 1-го курса специальности

«Теория и методика образования и воспитания»

Научный руководитель: Норқобилова Райхона Давлатовна

Аннотация. В данной статье анализируются роль и эффективность инновационных педагогических технологий в повышении компетенции письменной речи учащихся в начальном образовании во взаимосвязи с искусственным интеллектом. Компетенция письменной речи представляет собой способность учащегося ясно, последовательно, грамотно, логично и целенаправленно выражать свои мысли в письменной форме. На этапе начального образования формирование данной компетенции создает важную основу для дальнейшей учебной деятельности, самостоятельного мышления, создания текста, орфографической грамотности и коммуникативного развития. В статье интерактивные методы, проектная технология, кластер, мозговой штурм, электронное портфолио, цифровой диктант, творческие письменные упражнения и индивидуальные рекомендации на основе искусственного интеллекта рассматриваются как средства развития письменной речи. Искусственный интеллект может выступать вспомогательным инструментом при анализе письменных работ учащихся, выявлении ошибок, подборе соответствующих упражнений и предоставлении учителю диагностической информации. Однако искусственный интеллект не должен писать текст вместо учащегося, а должен направлять и поддерживать процесс письма.

Ключевые слова: начальное образование, письменная речь, компетенция письменной речи, инновационные педагогические технологии, искусственный интеллект, интерактивный метод, цифровое образование, орфографическая грамотность, создание текста, электронное портфолио.

Kirish

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

Boshlang‘ich ta’limda yozma nutq kompetensiyasini shakllantirish ona tili va o‘qish savodxonligi ta’limining eng muhim vazifalaridan biridir. O‘quvchi maktabning ilk bosqichlaridayoq harf, so‘z, gap va matn bilan ishlashni o‘rganadi. Shu jarayonda u faqat yozish texnikasini emas, balki fikrni izchil bayon qilish, so‘zlarni o‘rinli tanlash, gaplarni grammatik jihatdan to‘g‘ri tuzish, imlo va tinish belgilariga amal qilish, matn mazmunini mantiqan bog‘lash kabi ko‘nikmalarni egallaydi. Demak, yozma nutq kompetensiyasi oddiy husnixat yoki imlo masalasi emas, balki bolaning tafakkuri, nutqi, muloqot madaniyati va mustaqil fikrlashi bilan bog‘liq murakkab pedagogik jarayondir.

An’anaviy darslarda yozma nutq ko‘pincha ko‘chirib yozish, diktant, bayon yoki insho bilan cheklanadi. Bu mashqlar zarur, lekin yetarli emas. Chunki zamonaviy o‘quvchi faqat tayyor matnni ko‘chiruvchi emas, balki mustaqil matn yaratuvchi, fikrini asoslovchi, axborotni tahlil qiluvchi va yozma muloqotga kirisha oladigan shaxs sifatida rivojlanishi kerak. Shu sababli yozma nutq kompetensiyasini oshirishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar o‘quvchini dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi. Interfaol metodlar, loyiha ishlari, muammoli ta’lim, kreativ yozuv mashqlari, raqamli platformalar, elektron portfolio va sun’iy intellekt vositalari yozma nutqni rivojlantirishga yangicha imkoniyat yaratadi. Ayniqsa, sun’iy intellekt o‘quvchining yozma ishlaridagi xatolarni tez tahlil qilish, individual tavsiyalar berish, matn tuzish uchun reja yoki savollar taklif qilish, so‘z boyligini kengaytirish va o‘qituvchiga baholashda yordam berishi mumkin.

Biroq bu yerda aniq chegara bo‘lishi kerak: sun’iy intellekt o‘quvchi o‘rniga matn yozib bermasligi kerak. Agar o‘quvchi AI tayyorlagan matnni ko‘chirsa, yozma nutq kompetensiyasi rivojlanmaydi. Aksincha, o‘quvchi texnologiyaga qaram bo‘lib qoladi. Shuning uchun AI yozish jarayonida yordamchi, tahlilchi va yo‘naltiruvchi vosita sifatida qo‘llanishi lozim.

Metodologiya

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

Maqola nazariy-tahliliy va metodik yondashuv asosida yozildi. Tadqiqotda boshlang‘ich ta’limda yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik asoslari, innovatsion texnologiyalarning didaktik imkoniyatlari va sun’iy intellektdan foydalanishning metodik chegaralari tahlil qilindi.

Tahlilda quyidagi savollar asos qilib olindi: yozma nutq kompetensiyasi qanday tarkibiy qismlardan iborat? Innovatsion pedagogik texnologiyalar bu kompetensiyani qanday rivojlantiradi? Sun’iy intellekt yozma nutqni shakllantirishda qanday yordam bera oladi? AI vositalaridan noto‘g‘ri foydalanish qanday xavflarni keltirib chiqaradi?

Yozma nutq kompetensiyasi quyidagi tarkibiy qismlar asosida o‘rganildi: grafik yozuv malakasi, imlo savodxonligi, so‘z boyligi, gap tuzish ko‘nikmasi, matn yaratish qobiliyati, mantiqiy izchillik, uslubiy moslik, ijodiy fikrlash va o‘z yozuvini tahrir qilish malakasi. Innovatsion texnologiyalar esa ushbu tarkibiy qismlarni rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodik vositalar sifatida qaraldi.

Natijalar

Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, boshlang‘ich ta’limda yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalar bir nechta yo‘nalishda samarali natija beradi.

Birinchidan, interfaol metodlar o‘quvchilarning yozishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi. Masalan, “Aqliy hujum” metodi orqali o‘quvchilar mavzu bo‘yicha fikrlar to‘playdi, keyin shu fikrlar asosida matn tuzadi. “Klaster” metodi so‘zlar va tushunchalar o‘rtasidagi bog‘lanishni ko‘rsatib, matn rejasini shakllantirishga yordam beradi. “Insert”, “B-B-B”, “Sinkveyn” kabi usullar esa o‘quvchining fikrni qisqa, aniq va mazmunli yozishiga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, loyiha texnologiyasi yozma nutqni real hayot bilan bog‘laydi. Masalan, “Mening oilam”, “Maktabimiz bog‘i”, “Suvni tejaymiz”, “Sevimli kitobim” mavzularida kichik loyiha tayyorlash jarayonida o‘quvchi ma’lumot to‘playdi, reja tuzadi, matn yozadi va natijasini taqdim etadi. Bu jarayonda yozma nutq faqat darsdagi mashq emas, balki real kommunikativ faoliyatga aylanadi.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

Muhokama

Innovatsion pedagogik texnologiyalarning asosiy kuchi shundaki, ular yozma nutqni mexanik faoliyatdan ijodiy va kommunikativ faoliyatga aylantiradi. Oddiy ko‘chirib yozish o‘quvchining yozuv malakasini mustahkamlashi mumkin, lekin mustaqil fikrni shakllantirish uchun yetarli emas. Interfaol, loyiha va raqamli texnologiyalar esa o‘quvchini matn yaratishga, fikrni tartiblashga, xatoni ko‘rishga va yozgan ishini yaxshilashga o‘rgatadi.

Sun’iy intellektning eng foydali tomoni — individual yondashuvni kuchaytirishidir. Sinfda barcha o‘quvchilar bir xil darajada yozmaydi. Kimdir imloda qiynaladi, kimdir gap tuzishda, kimdir fikrni izchil bayon qilishda. AI bu farqlarni tez aniqlab, o‘qituvchiga har bir o‘quvchi uchun mos mashqlar berishda yordam beradi. Bu o‘qituvchining yukini kamaytiradi, lekin uning pedagogik mas’uliyatini yo‘q qilmaydi.

Eng katta xavf esa tayyor matnga qaramlikdir. Agar AI “insho yozib beruvchi” vositaga aylansa, o‘quvchi yozishni o‘rganmaydi. Shuning uchun o‘qituvchi AI’dan foydalanish madaniyatini aniq belgilashi kerak: AI reja tuzishga yordam berishi mumkin, savol berishi mumkin, xatoni ko‘rsatishi mumkin, lekin yakuniy matn o‘quvchining shaxsiy fikri va yozuvi bo‘lishi shart.

Xulosa

Boshlang‘ich ta’limda o‘quvchilarning yozma nutq kompetensiyasini oshirishda innovatsion pedagogik texnologiyalar muhim o‘rin tutadi. Interfaol metodlar, loyiha texnologiyasi, kreativ yozuv mashqlari, elektron portfolio va raqamli vositalar yozma nutqni rivojlantirish jarayonini faol, qiziqarli va samarali qiladi.

Sun’iy intellekt bu jarayonda individual tahlil, tezkor qayta aloqa, xatolarni aniqlash, mos mashqlar tavsiya qilish va o‘qituvchiga diagnostik ma’lumot berish imkonini yaratadi. Biroq AI o‘quvchi o‘rniga yozmasligi, balki yozishni o‘rgatishga xizmat qilishi kerak. Demak, innovatsion texnologiyalar va

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

sun’iy intellekt pedagogik nazorat, metodik izchillik va o‘quvchining mustaqil faoliyati bilan uyg‘unlashgandagina yozma nutq kompetensiyasini samarali rivojlantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. Toshkent, 2020.
2. Boshlang‘ich ta’lim davlat ta’lim standarti. Toshkent.
3. G‘ulomov A., Qodirov M. Ona tili o‘qitish metodikasi. Toshkent: O‘qituvchi.
4. Qosimova K., Matchonov S., G‘ulomova X. Ona tili o‘qitish metodikasi. Toshkent.
5. Yo‘ldoshev J., Usmonov S. Pedagogik texnologiya asoslari. Toshkent.